

2. Підтримка вітчизняного виробництва «Укренерго» активно співпрацює з українськими виробниками обладнання. У 2024 році компанія розпочала будівництво трьох стратегічних магістральних ліній електропередачі та планує закупівлю 100 тис. високовольтних ізоляторів у вітчизняних виробників. На сьогодні частка української продукції в закупівлях компанії становить 85%, з потенціалом збільшення до 95–97%.

3. Інтеграція з європейською енергосистемою ENTSO-E Компанія активно працює над синхронізацією української енергосистеми з європейською мережею ENTSO-E. Це відкриває можливості для збільшення частки відновлюваних джерел енергії, зменшення залежності від вугільної генерації та посилення енергетичної безпеки країни.

4. Підвищення стійкості енергосистеми. У відповідь на загрози, спричинені військовими діями, «Укренерго» фокусується на зміцненні енергетичної інфраструктури, особливо в північних та західних регіонах. Це включає будівництво нових ліній електропередачі для забезпечення надійного енергопостачання та можливості експорту електроенергії до сусідніх країн, зокрема Румунії.

5. Сприяння розвитку власної генерації. Компанія заохочує промислових споживачів до розвитку власної генерації електроенергії, що підвищує енергетичну стійкість регіонів та зменшує навантаження на загальну мережу.

Стратегія ПрАТ «НЕК "Укренерго"» визначає чіткий вектор трансформації української енергосистеми через масштабну модернізацію інфраструктури, євроінтеграцію, підтримку відновлюваної енергетики та зміцнення енергетичної безпеки. Ці кроки спрямовані на підвищення надійності та стійкості енергопостачання в умовах сучасних викликів, зокрема воєнних дій та кліматичних змін [23]. Впровадження цієї стратегії є ключовим для забезпечення енергонезалежності України та її інтеграції до європейського енергоринку.

Список використаних джерел

- 1.Ефективність: галузевий підхід: колект. монографія / С. О. Гуткевич, П. Т. Саблук, В. Я. Шевчук, Г. М. Завадських, Л. П. Шендеївська. Харків: «Діса Плюс», 2020. 224 с.
- 2.НЕК «Укренерго». Десятирічний план розвитку системи передачі (2024–2033) [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ua.energy/pro_kompaniyu/planuvannya-rozvytku-systemy-peredachi/ (дата звернення 06.05.2025).
- 3.KPMG в Україні. Наступне десятиліття - час трансформації української енергосистеми [Електронний ресурс] / KPMG Ukraine. 2021. Режим доступу: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2021/12/next-decade-is-a-time-of-transformation-of-the-ukrainian-energy-system.html> (дата звернення 06.05.2025).
- 4.Zavadskykh H., Safonik N., Moroz E., Alekseeva K, Honcharenko I. (2025). Exploring the Potential of Circular Economy in Ukrainian Enterprises. *Grassroots Journal of Natural Resources*. 2025. Vol. 8(1). P. 318-336. <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.080112>.

Науковий керівник: Завадських Г. М., к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: КЛЮЧОВІ КАТЕГОРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ

Ціль сталого розвитку № 12: Відповідальне споживання

Мартинко І. В. martynko_gor@ukr.net

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Сучасні ринкові умови ставлять перед підприємствами завдання організовувати свою діяльність таким чином, щоб забезпечити не лише виживання, а й можливість розширювати існуючий бізнес або запускати нові проекти. Інакше кажучи, компанії повинні залишатися

конкурентоспроможними, що досягається через глибокий аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на їхню діяльність. Прибутковість підприємства часто розглядається як основний показник його конкурентоспроможності.

У цій сфері важливу роль відіграють категорії, які часто зустрічаються при аналізі діяльності компаній: «результат», «ефект», «результативність», «ефективність», «прибуток», «витрати», «критерій економічної ефективності» та «рівень рентабельності». Кожна з них має своє значення та вплив на оцінку успішності бізнесу.

«Результат» показує наслідки роботи підприємства в різних напрямках, таких як операційна, фінансова, маркетингова, інвестиційна, інноваційна, екологічна та соціальна діяльність. Результат може бути як позитивним (наприклад, виробництво якісної продукції), так і негативним (наприклад, поява браку). У науково-технічній діяльності результатом можуть бути об'єкти інтелектуальної власності, а в екологічній — забруднення довкілля.

Поняття «ефект» часто ототожнюється з «результатом», хоча ці терміни мають різні значення. «Ефект» — це різниця між досягнутим результатом та ресурсами, використаними для його отримання. Він може виражатися в матеріальному, грошовому або соціальному вимірі. Наприклад, економічний ефект може полягати в отриманні додаткового прибутку.

Проте абсолютна величина ефекту не завжди є показником ефективності. Однаковий ефект може бути досягнутий за різних умов використання ресурсів. Саме тому в економіці застосовуються такі поняття, як «ефективність» та «результативність».

«Ефективність» характеризує співвідношення між витраченими ресурсами та отриманим результатом. Вона може бути маркетинговою, інноваційною, економічною, екологічною тощо, залежно від виду діяльності. Економічна ефективність, у свою чергу, поділяється на макроекономічну, галузеву, ефективність підприємства, підрозділів, продукції та заходів.

Критерій економічної ефективності залежить від конкретного виду діяльності. Для національної ефективності це розмір національного доходу на душу населення; для галузевої та підприємницької — рівень рентабельності; для окремих заходів — показники, такі як чистий дисконтований дохід, індекс прибутковості, період окупності та внутрішня норма доходності.

Таким чином, розуміння відмінностей між основними категоріями, що характеризують діяльність підприємства, є ключовим для розробки методики оцінки його економічної ефективності.

У ринковій економіці конкурентоспроможність є ключовим фактором для будь-якого підприємства. Її визначення базується на оцінці ефективності діяльності компанії. Щоб підвищити конкурентоспроможність, підприємство має прагнути максимізувати ефект від кожної одиниці витрат.

Оцінка ефективності зазвичай проводиться за декілька років, що дозволяє проаналізувати її динаміку. Дослідження ефективності протягом тривалого періоду допомагає виявити, чи покращилася робота управлінського складу, чи стали ресурси використовуватися більш раціонально, чи достатньо активно розвиваються маркетингова та фінансова сфери, а також який ефект дають інвестиції у розвиток підприємства. За допомогою показників ефективності можна простежити тенденції розвитку або занепаду та виявити причини цих змін.

Аналіз традиційного підходу до оцінки ефективності діяльності підприємства показав, що він об'єднує грошовий та ресурсний аспекти. Цей підхід передбачає двоетапну оцінку: спочатку аналізується ефективність використання ресурсів (матеріальних, земельних, фінансових тощо), а потім проводиться загальна оцінка ефективності діяльності, фінансової стабільності та платоспроможності. Такий метод дозволяє комплексно оцінити результати роботи підприємства, визначити проблеми, які призводять до зниження ефективності, та зрозуміти, як використання ресурсів впливає на кінцеві результати діяльності компанії.

Розглянемо показники, що застосовуються для оцінки ефективності діяльності підприємства в рамках традиційного підходу.

Спочатку варто зазначити, що ці показники можуть вимірюватися як у грошових, так і в натуральних одиницях. Всі показники поділяються на дві групи: традиційні (перша група), яка відповідає ресурсному підходу до оцінки ефективності, та узагальнюючі, що відповідають грошовому підходу.

До першої групи належать такі показники:

- продуктивність праці та матеріальне стимулювання працівників;
- основні та додаткові показники ефективності використання земельних ресурсів (можуть визначатися як у натуральних, так і в грошових одиницях);
- прямі та зворотні показники ефективності використання матеріальних ресурсів (основних та оборотних фондів);
- фінансові показники, які дозволяють оцінити ліквідність і платоспроможність суб'єкта господарювання, його конкурентоспроможність, фінансову стабільність та незалежність, а також ділову активність товаровиробника.

Узагальнюючим показником ефективності, або критерієм економічної ефективності діяльності підприємства, є рівень рентабельності.

Рівень рентабельності має декілька видів: рентабельність продукції, операційної діяльності, активів, власного капіталу тощо. Кожен із цих видів відображає певний аспект роботи підприємства. Наприклад, рентабельність активів демонструє, наскільки ефективно використовуються всі активи компанії, а рентабельність продажів показує прибутковість від реалізації продукції. Рентабельність продукції дозволяє порівняти доходи з витратами на ресурси, необхідні для виробництва конкретного товару.

Отже, для повноцінної оцінки ефективності діяльності підприємства аналіз має базуватися не лише на узагальнюючих показниках, але й на традиційних, які дозволяють детально розглянути та проаналізувати всі аспекти роботи компанії.

Список використаних джерел

1. Бігун В. В., Йохна М. А., Тебенко В. М. Вплив цифрової трансформації на конкурентоспроможність підприємств: аналіз відмінностей у бізнес-стратегіях *Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал: Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 10. С. 52-57.
2. Болтянська Л. О., Сиротюк Г. В. Роль циркулярної економіки в досягненні цілей сталого розвитку. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2024. № 4(53). С. 8-15
3. Почерніна Н. В. Показники розвитку підприємництва у сфері ІКТ України. *Актуальні проблеми сучасної науки, розвитку технологій та менеджменту: збірник тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції; за заг. наук. ред. д.-ра екон. наук, доц. А. В. Савіцького. Хмельницький, 2023. С. 171-173*
4. Тебенко В. М., Болтянська Л. О., Лисак О. І. Управління ризиками як напрям забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. № 3 (49). 2023. С. 169-178.

Науковий керівник: Болтянська Л. О., доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ДОДАТКОВИХ ПОСЛУГ У ПІДВИЩЕННІ ВАРТОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ

Ціль 8: Гідна праця та економічне зростання

Медвідь А. Д. anywegest16@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Туризм є однією з найбільших галузей економіки в світі, яка безперервно розвивається завдяки зміні споживчих уподобань та інноваційним підходам до надання послуг. В умовах